

Аеропорт і «частинка Бога»...

Фізик-ядерник, командир взводу Дмитро Сорока, він же, жартома, Ворон про випробування Великого адронного колайдера та військового братства

Понад п'ять місяців тривають бойові дії в донецькому аеропорту, що став найгарячішою точкою АТО. Другі за пропускну спроможністю повітряні ворота України нині нагадують декорацію з фільму-катастрофи. Певно, жодне місце з часів Другої світової війни не піддавали таким тривалим і масованим обстрілам. Майже щодня захисникам летовища, яких прозвали «кіборгами», доводиться відбивати атаки бойовиків самопроголошеної «ДНР» і російських найманців. І воїни-герої утримують «донецьку фортецю» попри перевагу противника в чисельності й озброєнні. Незламний дух демонструють тут і професійні військові, і добровольці – представники різних цілком мирних професій. З-поміж цих людей із незвичайною долею не можна не назвати фізика-ядерника з Харкова, сьогодні – командира зенітно-артилерійського взводу старшого лейтенанта Дмитра Сороку. Його покликання, як і батька – відомого фізика-теоретика В'ячеслава Сороки, – служити науці, заради чого він свого часу відмовився від значно вигіднішої матеріально роботи в бізнесовій сфері. Йому доводилося брати участь у експериментах на Великому адронному колайдері, який вважають найграндіознішою й найскладнішою спорудою зі створення за всю історію людської цивілізації, а доведене тут існування бозона Хіггса називають найвизначнішим відкриттям нового століття.

Отже, фізику пощастило стикнутися з найбільшими здобутками науки. Але цьогоріч довелося знову робити принциповий вибір. І, складаючи своєрідний іспит на патріотизм, 43-річний учений без вагань пішов з переднього краю науки на передову в зону АТО. Поспілкуватися з Дмитром СОРОКОЮ нам удалося під час його першої короткої відпустки за півроку участі в АТО.

– Який у вас військовий досвід, чи довелося раніше служити в армії?

– Наприкінці 1980-х, навчаючись у Харківському державному університеті, я з однокурсниками готувався до призову на службу, але саме тоді його для нас відмінили. В університеті була військова кафедра, де ми здобули теоретичні знання, однак брати участь, наприклад, у навчаннях зі стрільбами жодного разу не довелося.

– Де ви працювали після здобуття вищої освіти?

– Я закінчив і аспірантуру в університеті, та в середині 1990-х улаштуватися за фахом було дуже складно – мені в одному з інститутів запропонували одну восьму ставку наукового співробітника. Прожити на такі гроші, звісно, неможливо. Я розумів, що потрібно щось міняти – або країну проживання, або професію. Обрав друге: пішов працювати в бізнес-структуру, займався продажем радіоапаратури.

– Певно, було непросто перекваліфікуватися з науковця на підприємця?

– Життя змусило. Щоб краще справлятися з новою справою, я вирішив здобути й вищу економічну освіту. Закінчив Харківську державну академію комунального господарства. Тема дипломної роботи – «Маркетинг і лізинг на підприємствах міста Харкова».

– Як ви застосовували економічні знання на практиці й чому вирішили повернутися в науку?

– Опанувавши нову кваліфікацію, я став заступником керівника фірми з маркетингу, а знання лізингу знадобилися тоді, коли ми спробували викупити торгову точку. Усі «принади» комерційної діяльності кінця 1990-х, усі прийоми недобросовісної конкуренції довелося відчувати на власній шкурі. Тому, коли з'явилася можливість одержати роботу в науковій установі, я нею скористався. 2001 року в Інституті фізики високих енергій і ядерної фізики мені дали ставку молодшого наукового співробітника, яка становила, пам'ятаю, 271 гривню. Моя зарплата в комерційній структурі була значно більшою – цифри того ж порядку, але в доларах...

– Які дослідження ви проводили в інституті?

– Наша група з відділу фізики високих енергій бере участь в обробленні даних експериментів на Великому адронному колайдері. Свого часу, десь на межі століть, керівник нашого відділу Павло Сорокін і завідувач ла-

бораторії Леонід Левчук зрозуміли: коли Міжнародний європейський ядерний центр (ЦЕРН) розпочне експерименти на колайдері, виникне велика потреба в центрах оброблення їхніх даних. Річ у тім, що під час проведення експерименту ці дані надходять зі швидкістю 1000 мегабайтів за секунду і якщо їх отримувати в одному місці, то ресурс зберігання даних швидко запов-

Головний майданчик ЦЕРН

ниться й, що найскладніше, потім буде важко забезпечити доступ до цієї інформації фізикам із географічно віддалених інститутів. Тому для оброблення даних експериментів спеціально створили двоярусну мережу відповідних центрів. Їх 8 на першому і 50 на другому ярусі. Вони розташовані в різних країнах, і один із таких центрів другого ярусу було своєчасно створено та сертифіковано в Харкові.

– То як розосередження наукових даних по установах різних країн полегшує до них доступ?

– Грід-технологія – це, так би мовити, новий етап розвитку Інтернету. Вона забезпечує безперебійний доступ до обчислювальних потужностей і ресурсів зберігання даних, розподілених по всьому світу. Якщо, наприклад, фізиком із будь-якої країни потрібні певні результати експериментів на колайдері, то вони роблять відповідний запит, що через систему Грід потрапляє, наприклад, до нашого центру. Тут він обробляється, після чого замовнику надсилається вже не великий масив інформації, а готовий результат.

– **Кілька слів, будь ласка, про сам Великий адронний колайдер.**

– 2006 року я виїздив до Швейцарії у відрядження, і в ЦЕРНі не тільки ознайомився з Великим адронним колайдером, а й чергував у комп'ютерному центрі. Моїм завданням було стежити за функціонуванням одного з детекторів, у створенні котрого брали участь харківські вчені, й коментувати умови, в яких проводиться експеримент.

Вакуумне кільце прискорювача й магнітна система для фокусування протонних пучків розміщені на глибині сто метрів у підземному тунелі завдовжки 27 кілометрів. Крім того, є ще низка менших кілець, де розганяються елементарні частинки. На колайдері проводять чотири експерименти. У трьох із них беруть участь харківські вчені. Причому вона могла бути значно масштабнішою, якби ми мали більше ресурсів.

– **Однак тепер у вас інші завдання. Коли ви стали до лав наших збройних сил?**

– З першою хвилею мобілізації.

– **Повістка прийшла раптово?**

– Ні. Напередодні додому зателефонували з військкомату й запитали, чи готові ми до того, що мені буде вручено повістку. Відповідь була: так. Я розумів, що потрібен в армії. Ще коли «зелені чоловічки» ввійшли до Криму, неважко було передбачити, що вони на цьому не зупиняться й так само можуть з'явитися в інших регіонах України. Тож мої знання, здобуті на військовій кафедрі, можуть знадобитися.

– **Але ви раніше не тримали в руках зброї, а потрапили на передову...**

– Нас призвали 13 квітня й спочатку відправили в навчальну частину. Там нас і вводили в курс справи, зокрема вчили стріляти по наземних і повітряних цілях. Моїм завданням, як командира взводу, було створення боєздатної команди. Між іншим, лише один із нас був у минулому військовим, а решта – цивільні: шахтар і фермер, хімік і водій, сталевар і підприємець. Наш взвод увійшов до складу 93-ї механізованої бригади.

– **І яке перед вами поставили завдання?**

– На початку травня нас перекинули під Добропілля, де ми мали облаштовувати блокпости. Там противник «працював» по нас із «градів» – ми відразу відчули, що російські «миротворці» прийшли не з порожніми руками. Докази російського «сліду» бачив на власні очі. Коли, наприклад, ми захопили бойову машину БМ-21, то її номер і документи дали змогу чітко простежити весь її шлях від Далекого Сходу до Чечні, а потім на територію мого рідного Донбасу.

– **Ви родом із цих країв?**

– Я народився в Донецьку, а трохи згодом наша сім'я переїхала до Харкова.

– **Як ставляться місцеві жителі до українських бійців?**

– Спочатку нас зустрічали, м'яко кажучи, нелюбов'язно, казали: «Навіщо ви прийшли? Ми самі в усьому розберемося». Але потім, коли люди побачили, що там, де пройшла українська армія, налагоджується мирне життя, діти знову можуть ходити до школи, ставлення до нас геть змінилося.

– **А як ви опинилися в донецькому аеропорту?**

– Ми пройшли, установлюючи блокпости, з північного сходу Донеччини до Авдіївки, а 5 серпня завели колону бронетехніки на територію аеропорту й відтоді його захищаємо.

– **Завдяки чому, попри постійні обстріли й атаки противника, котрий переважає як чисельністю, так і**

кількістю техніки та озброєння, вдається утримувати аеропорт?

– Є ще й такий чинник, як мотивація. У нас сформувалося військове братерство. Що це означає? Це коли ти за жодних обставин не можеш підвести бойових побратимів, залишити свій пост, зону своєї відповідальності. Солдати на передовій пройнялися думкою, що неприпустимо зрадити друзів, дати можливість ворогам ударити їм у спину. Так само ми відчуваємо плече тих, хто тримає оборону на сусідніх ділянках. Там буває не легше, ніж нам. Якщо ми мали можливість під час обстрілів ховатися під бетоном, то підрозділи під селом біля аеропорту витримують удари «градів» у чистому полі. Завдяки їхній стійкості уникаємо оточення й під нашим контролем залишається єдиний шлях до аеропорту, який по праву називаємо «дорогою життя».

– **А захисників аеропорту по праву називають «кіборгами»...**

– Певно, таке порівняння виправдане, бо, здається, людський організм, людська психіка не можуть витримати того навантаження, яке витримують наші бійці. Ніхто й ніколи не потрапляв під такі масовані обстріли з «градів». Обстрілюють нас регулярно, з якоюсь нелюдською педантичністю – серед ночі, під ранок, уранці. Постійно працює ворожий снайпер. А ще: наблизився БТР – стріляє в упор, під'їхав танк – в упор розстрілює старий термінал. Під прикриттям димової завіси бойовики захоплюють один із поверхів терміналу... Усе це треба витримати й дати відсіч ворогові. І наші бійці справляються з таким завданням, до того ж діють без метушні, ніби механічно... Справді «кіборги», а краще сказати – герої.

– **Коли починається масований обстріл, вистачає часу, щоб кудись сховатися?**

– Після того, як візуально помічаємо залп «граду», є секунд тридцять, щоб дістатися укриття. Проте ситуації не завжди стандартні, треба ні на мить не втрачати пильності, бо обстрілу можна чекати з будь-якого боку й ми постійно перебуваємо під прицілом снайперів. Одного разу я вів спостереження з пожежної вежі й, коли танк вистрелив по сусідній вишці, ніби якась шосто почуття підказало: наступний постріл буде спрямовано по моїй позиції. Секунди за дві так і сталося, але я вже був поверхом нижче. На жаль, не встиг захопити свої речі...

– **Як змінюється ситуація під час перемир'я?**

– У нас таке враження, що перемир'я вигідніше бойовикам, які використовують його, аби перегрупуватися й атакувати аеропорт із новими силами. До того ж вони мають можливість діяти й стріляти перші, а нам, щоб дати залп у відповідь, треба ще довести, звідки стріляли, й отримати відповідний дозвіл.

– **А вам у цей час необхідне підкріплення не надходить?**

– Нам не завадили б кілька одиниць бронетехніки, тоді противник не так часто наважувався б на атаки. Але найскладніше те, що люди по півроку безперервно перебувають у зоні АТО. Їх посилали на 30 чи 45 діб, однак після цього минуло ще кілька місяців, а нічого не змінюється. Потрібна ротация, бо сили бійців, яких удома зачекалися сім'ї, не безмежні. Свій громадянський обов'язок вони виконали сповна.

– **Наостанок розкажіть, як вам допомагають волонтери?**

– Усе, в чому я зараз стою перед вами, а також мій бронжилет – від волонтерів. Їхня допомога, особливо в перші тижні, врятувала не одне життя наших бійців. Завдяки волонтерам ми забезпечені бронжилетами й касками, маємо електрогенератор, котрий і під обстрілами працював, як годинник, застосовуємо прилади нічного бачення. Їх, до речі, дістав мій друг дитинства Ігор Пашенко. Скориставшись Інтернетом, він знайшов шведа, котрий пожертвував десять тисяч доларів на ці досить дорогі прилади. Ми отримуємо допомогу з Харкова та Запоріжжя, Кривого Рогу та Львова, Києва та інших міст. Завдяки волонтерам відчуваєш, що ти не покинутий на передовій, а за тобою вся країна.